

INFORMATOR

Društvo za pomoć osobama sa Down sindromom Srbije
www.downsindrom.org.yu

ISSN 1820 - 5100

Godina IV • Broj 4 • decembar 2005.

ČASOPIS JE BESPLATAN

Tema broja:

PRVI ROĐENDAN ZAJEDNICE STANOVANJA UZ PODRŠKU!

NOVI ŽIVOT...
...nije samo šansa

NOVA zajednica

Radionica BEMUS-a

Ekскурzija u Grčkoj
Godišnja izložba

Sport 2005

Informator Down Syndrome

Časopis za društvena, kulturna i životna
pitanja osoba sa Down sindromom

Godina IV, broj 4, decembar 2005. godine
ČASOPIS JE BESPLATAN

IMPRESUM

Izdaje:

Društvo za pomoć osobama sa
Down sindromom Srbije
www.downsindrom.org.yu

Adresa:

Šekspirova bb
Beograd

Žiro račun:

LHB Banka Beograd a.d.
dinarski račun: 260-0196780019350-48
devizni račun: 54010000-4117238850

Za izdavača:

Darinka Rikanović
predsednik Skupštine Društva za pomoć
osobama sa Down sindromom

Glavni i odgovorni urednik:

Suzana Linić

Uređivački odbor:

Jadranka Novak, pomoćnik urednika
Jasmina Vuksanović
Aleksandar Čordić
Branislava Golubović

Dizajn i grafička priprema:

Suzana Linić

Adresa uredništva:

Jovana Stojisavljevića 23, Zemun

Telefon:

064 15-95-604

E-mail:

sumonja@yahoo.com

Naslovna strana:

Članovi PRVE zajednice stanovanja u
šetnji Knez Mihajlovom ulicom

Štampa:

Alta Nova

Adresa:

Ugrinovački put 16, Zemun

Telefon:

(011) 105-605

Tiraž: 500 primeraka

Društvo za pomoć osobama sa Down sindromom Srbije dozvoljava korišćenje originalnog, neizmenjenog sadržaja informacija iz časopisa. Molimo Vas da pri navođenju informacija naznačite i naziv časopisa „Informator - Down sindrom“.

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Narodna biblioteka

INFORMATOR
Down Syndrome

ISSN 1820-5100
COBISS.SR-ID 181055751

Uvodna reč

Draga deco, roditelji, čitaoci,

U novom broju časopisa prikazali smo novosti iz aktivnosti društva.

Projekat „Zajednice stanovanja uz podršku“, koji je otkočeo kao pilot projekat prerastao je u projekat koji svojim rezultatima svakoga dana potvrđuje svoju neophodnost kao stvaran, moguć i najnapredniji načina deinstitucionalizacije. Nama je posebno dragocen, jer ne samo što predstavlja sistemsko rešenje problema socijalne zaštite kod nas, projekat „Zajednice stanovanja uz podršku“ je budućnost za svu našu decu i „mir u duši“ za sve roditelje dece sa posebnim potrebama. Septembra meseca naša prva zajednica stanovanja je proslavila svoj prvi rođendan i, osim zavidnih rezultata individualnog napretka, svi su radno angažovani u beogradskim preduzećima i restoranima.

Ovog leta, 2005.godine, u svoj novi život zakoračilo je još pet devojaka u drugoj zajednici stanovanja. One se spremaju za sledeću stepenicu osamostaljivanja u zajednici koji podrazumeva postepeno isključivanje pomoći od strane asistenata kako bi se postepeno izveštile za samostalno vođenje domaćinstva i više, prema svojim željama i mogućnostima.

Posebno veselo popodne proveli smo u druženju sa članovima baletskog ansambla „Compagnie Georges Momboyé“ na ovogodišnjem Bemusu i članova muzičke radionice, koja je bila jedan od organizatora. Slikari likovne radionice „Pohvala ruci“ podelili su sa nama sećanja na letovanje u Grčkoj. Godišnja izložba radova likovne i primenjene umetnosti članova likovne radionice oduševila je sve prisutne. U važnu grupu aktivnosti naših članova svakako spadaju i sportske. Sportskim pobedama na različitim takmičenjima diče se mnogi naši članovi.

Svakako Vam nećemo uskratiti i zadovoljstvo da pogledate radove članova.

Nadamo se da će svi ovi uspesi osoba sa Down sindromom i ostalih, uključenih u zajednice stanovanja, doprineti pozitivnijem stavu u društvenoj zajednici prema osobama sa smetnjama u razvoju kao i njihovom prihvatanju u okviru kompanija za rad na različitim jednostavnijim poslovima.

U želji da svima bude i lepše i bolje,

Suzana Linić

Partneri Društva za pomoć osobama sa Down sindromom

Dom za decu i omladinu ometenu u razvoju - Sremčica
Udruga za promicanje inkluzije - Zagreb

Sadržaj

Tema broja.....	1 - 3
Aktivnosti.....	3 - 5
Radionice.....	6 - 8
Informacije.....	9 - 15
Skupovi.....	16
Pisma i radovi.....	18 - 19
Pristupnica.....	20

PRVI ROĐENDAN ZAJEDNICE STANOVANJA

Izveštaj o aktivnostima

Piše:

Snežana Milivojević, sekretar društva

Rad Društva za pomoć osobama sa Down sindromom, u periodu od izlaska trećeg broja „Informatora“ odvijao se u skladu sa zadatim ciljevima, a prema planu i programu rada za 2005.godinu.

Formiranje ogranaka i dalje širenje društva su jedan od zadatih ciljeva. U planu nam je da do kraja 2005. formiramo ogranke u Vranju i Jagodini. Aktivnosti informisanja javnosti o našem radu putem časopisa u izdanju Društva i putem sajta, su stalnog karaktera. Štampanje je omogućeno reklamiranjem, a funkcionisanje sajta je omogućio „Data-cubed“ Beograd.

U toku je anketiranje potencijalnih korisnika usluga u projektu „Stanovanje uz podršku“ u okviru nove tri zajednice. Po okončanju formiranja grupe korisnika i njihovog preseljenja u stanove urbane sredine, projekat „Stanovanje uz podršku“ će obuhvatati ukupno pet zajednica stanovanja uz podršku i njime će tada biti obuhvaćeno ukupno 25 korisnika. Svi korisnici će proći jednake stepenice ka osamostalivanju i radnom angažovanju u skladu sa individualnim željama i mogućnostima.

Supruga britanskog ambasadora gospođa Marna Gauena je priredila prijem u čast članova likovne radionice „Pohvala ruci“ i tom prilikom im uručila vredan poklon. Prijemu je prisustvovao i britanski ambasador njegova ekscelencija gospodin Dejvid Gauen.

Muzička radionica – „Projekat za razvoj muzičkih sposobnosti osoba sa Down sindromom“, je priredila, u saradnji sa organizatorima Bemusa i Jugokonceta, popodnevnu muzičko-ritmičku radionicu u okviru Bemusa sa baletskim ansablom „Compagnie Georges Momboya“ iz Francuske.

Potpisan je protokol o saradnji sa likovnom radionicom „Pohvala ruci“. Radionica je tipa dnevnog boravka i polaznici su osobe sa Down sindromom. U skladu sa protokolom dali smo podršku likovnoj radionici na konkursu koje je potpisalo Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalne politike sektor za zaštitu osoba sa invaliditetom.

Nastavljena je saradnja sa Udrugom za promicanje inkluzije iz Zagreba, koji vrše spoljnu evaluaciju toka i kvaliteta projekta „Stanovanje uz podršku“. Oni takođe pomažu u edukaciji, pa su tako sada naši korisnici iz prvog stana svi radno angažovani.

Održali smo dva predavanja, 25.10.2005., za roditelje i stručnjake sa temama:

„IV Međunarodna konferencija o razvojnim problemima dece sa Down sindromom“ mr. sci. Jasmina Vuksanović, defektolog - logoped i

„Genetički savet i prevencija u porodicama osoba sa Down sindromom“ -dr sci med Snežana Branković-Niksić, neurolog-genetičar

Možemo se pohvaliti da smo pilot projekat „Stanovanje uz podršku“ uspešno realizovali i nakon godinu dana odobrena su nam sredstva za produžetak projekta i za otvaranje još jedne zajednice. Druga zajednica je otvorena u maju 2005.god., zahvaljujući Domu za smeštaj dece i omladine ometene u razvoju iz Sremčice.

Organizovali smo dva izleta i posete sa korisnicima zajednica stanovanja uz podršku i to:

- Domu za odrasle osobe ometene razvoju u Bečeju
- poseta sa predavanjem g-đe Jasmine Vuksanović

nastavak na str.3.

Nakon godinu dana zajedničkog života i rada članovi zajednice stanovanja su se osamostalili i žive život kao i svi mi. Poseban uspeh sveobuhvatnog procesa socijalizacije i osposobljavanja, iako ne konačan, je njihovo uspešno radno angažovanje u Beogradskim preduzećima.

Piše:

Duška Stojisavljević, defektolog-oligofrenolog, vodeći asistent zajednica stanovanja Društva za pomoć osobama sa Down sindromom Srbije

U javnosti se sve češće govori o stanovanju uz podršku kao alternativnom obliku zbrinjavanja osoba sa smetnjama u razvoju. Preko našeg „Informatora“ imali ste priliku da se pobliže upoznate sa filozofijom inkluzije, koju Društvo za pomoć osobama sa Down sindromom Srbije sprovodi u okviru projekta „Stanovanje uz podršku“ u saradnji sa Udrugom za promicanje inkluzije - Zagreb. Osnov ove filozofije je potpuno uključivanje osoba sa različitim poteškoćama u širu socijalnu sredinu, te izjednačavanje njihovih prava sa pravima „opšte populacije“.

Ove jeseni smo proslavili prvu godišnjicu zajednice stanovanja koja je od velikog značaja za naše korisnike, ali i za sve učesnike u ovom projektu iz razloga što je jednogodišnje iskustvo pokazalo mnoge pozitivne strane ovog oblika socijalne zaštite.

Postignuti rezultati i zadovoljstvo

naših korisnika daju nam snagu i motivišu da istrajemo u ostvarenju naših ciljeva, a krajnji cilj je da ovaj oblik socijalne zaštite bude u potpunoj ravnopravnosti sa svim postojećim oblicima socijalne zaštite. Na taj način će se obezbediti puna sigurnost za naše korisnike i omogućiti ravnopravnost u široj društvenoj sredini. Naši korisnici su potvrdili da je ostvarenje tih ciljeva moguće i da smo na pravom putu.

Mišljenja ljudi su različita, a doza nepoverenja sigurno postoji. Pojedinci bi rekli da život u zajednici i u otvorenom društvu predstavlja rizik za korisnike ne razmišljajući da je rizik sastavni deo svakodnevice i da često od nas zavisi u kojoj meri ćemo rizikovati. I naši korisnici se mogu susresti sa različitim rizičnim situacijama, ali su i one neophodne za građenje samopouzdanja i odgovornosti. Potrebe korisnika u zajednici stanovanja su jednake našim i zato na svaki način preventivno delujemo

kako bi svoje potrebe svako ponaosob zadovoljavao uz što manji rizik. Jedan vid preventivnog delovanja predstavlja i podrška od strane asistenata i stručnog tima.

Svaki korak napred u životu iziskuje dozu strpljenja, veliki napor, ali i vreme kako bi se prilagodili na novinu koja je prisutna. Naši korisnici su prisutni u svim društvenim zbivanjima i potrebno je razumevanje od strane šire populacije kako bi dobili priliku da se iskažu. Iz svih ovih, kao i mnogih drugih nepomenutih razloga, neophodna je dobra priprema i edukacija svih ljudi uključenih u rad zajednice. Pri tome je važan i dobar stručni pristup kao garant da će uzajamna saradnja i razumevanje između voditelja, asistenata i korisnika kao i kvalitet postignutih rezultata biti veći.

Iskustvo je pokazalo da podrška zajednici stanovanja s početka rada mora da bude sveobuhvatna i celodnevna (24 sata). Razlog tome je ulazak članova zajednice u jedan novi, za njih potpuno nepoznat život u kom je bilo koju poteškoću lakše rešiti uz oslonac, u njihovom primeru - osobu u podršci. Sve osobe iz zajednica stanovanja su, do prelaska u zajednicu stanovanja, živele po određenom režimu dana u domskom smeštaju koji podrazumeva vremenski određene aktivnosti (vreme ustajanja, jela, ...) i isključenost iz aktivnosti koje bi mogli obavljati (drugi ljudi su spremali za njih). Sve to je doprinelo razvoju nesigurnosti.

U prvoj fazi projekta aktivnosti su bile vezane za njihovo prilagođavanje na novi život u zajednici. U tom smislu svi članovi zajednica su učestvovali u održavanju higijene stana i pripremanja jela. U trenutnoj fazi članovi potpuno samostalno funkcionišu u okviru zajednice i šire, uz primetnu kooperativnost u svim vrstama poslova: u kuhinji, uređenju stana, učenju ali i kretanju po gradu. Članovi zajednice koji su samostalno rado pomažu svima kojima je pomoć potrebna, uključujući i komšije iz zgrade. Dragan i Srđan sa drugarima redovno igraju košarku, a uveče se druže u parku. U svakodnevne nabavke idu samostalno i nabavljaju namernice prema prethodnom

međusobnom dogovoru o dnevnom jelovniku. Postepeno su upoznavali i linije gradskog saobraćaja kako bi bez poteškoća stizali, prvo do centra grada a potom i šire. Sada su prilici da samostalno odlaze na sve aktivnosti koje redovno posećuju kao što su druženja, radionice, radno angažovanje i osposobljavanje, bazen i slično. Članovi zajednice posebno uživaju u celodnevним izletima na Košutnjaku. Zajedno sa asistentima roštiljaju, igraju društvene igre i igre sa loptom.

Samostalno ili uz podršku posećuju razne kulturno-zabavne manifestacije, ali isto tako i sportske kao učesnici na turnirima i krosevima.

Posebno je važno istaći radno angažovanje svih članova zajednice što svakako potvrđuje visok nivo socijalizacije, ali i otvorenost ljudi i preduzeća u kojima rade za saradnju. Dragan i Jasmina su radno angažovani u preduzeću „Gradsko zelenilo“-Beograd uz punu saradnju rukovodioca i zaposlenih. Vrlo korektno su prihvaćeni od strane kolega te sa zadovoljstvom polaze na posao svakoga dana. Danijela, Nada i Srđan su oдавно radno angažovani u restoranu „McDonald's“. Njihovi prvi utisci su pozitivni. Pitanje koje se postavlja je „Da li oni mogu da budu adekvatno plaćeni za svoj rad? Kada biste njih pitali rekli bi Vam da bi voleli da dobiju platu, ali... Teškoća se javlja u vezi zakonskog regulisanja radnog angažovanja i plaćanja osoba sa umerenom i težom mentalnom retardacijom, jer zakon ne predviđa mogućnost

zapošljavanja. Time se osobama sa mentalnom ometenošću oduzima poslovna sposobnost kao uslov za dobijanje materijalnih beneficija. Za osobe sa lakšom mentalnom retardacijom uslovi su nešto povoljniji, međutim ponekada se i njima ukida poslovna sposobnost kako bi se rešio problem njihovog smeštaja u Zavod za smeštaj lica sa poteškoćama u mentalnom razvoju. Na ovaj način korisnici usluga u institucijama za smeštaj osoba sa mentalnom ometenošću dobijaju etiketu da su nesposobni za izvršavanje radnih zadataka lakše kategorije (prema kriterijumima sistematizacije poslova za osobe opšte populacije).

Postignuti rezultati članova naše prve zajednice stanovanja uz podršku govore u prilog tome da je svaki čovek predodređen da nešto radi i da je bitno da postoji partnerski odnos poslodavaca, koordinatora i korisnika (članova zajednice) kako bi se napravio pravi odabir poslova koje je korisnik u mogućnosti da obavlja. Uspeh bi bio potpun ukoliko bi bili i adekvatno nagrađeni za svoj rad. Ovo je tema koja iziskuje mnoge promene i koja zahteva reakciju od strane republičkih vlasti

Pojedine detalje iz života članova prve zajednice stanovanja možete videti i sa fotografija koje prilažemo.

Edukacija u zajednici stanovanja uz podršku

Piše:

Duška Stojisavljević, defektolog-oligofrenolog, vodeći asistent zajednica stanovanja Društva za pomoć osobama sa Down sindromom Srbije

TEMA:

Viđenje perspektive korisnika u bližoj budućnosti.

UČESNICI:

Asistenti i korisnici obe zajednice i koordinatori.

CILJ:

- da se kroz razgovor korisnici bolje upoznaju
- približavanje njihovih želja i upoznavanje sa eventualnim planovima korisnika
- ukazivanje na mogućnosti izbora koji im se otvaraju življenjem u stanovanju uz podršku

SVRHA:

- omogućavanje potpunijeg i svestranijeg planiranja aktivnosti
- dobijanje korisnih informacija za oblikovanje posebnih zadataka individualno za svakog korisnika

TOK

- utisci korisnika o životu u stanu
- upoređivanje sa načinom života u Domu - Sremčica
- kazivanje na svestraniju mogućnost

planiranja (posete raznim manifestacijama, sportske aktivnosti, zaposlenje itd.)

- šta je plan?
- ukazivanje na dogovor između korisnika i koordinatora prilikom planiranja i realizacije osmišljenog
- razgovor sa korisnicima o svemu što su naučili i što planiraju da urade u narednom periodu.

PERIODIČNOST:

Jedanput mesečno, ili češće po potrebi.

i druženja po pozivu ogranka iz Novog Sada (26.11.2005.)

Članovi Likovne radionice "Pohvala ruci" sa voditeljima radionice su bili na ekskurziji u Grčkoj o trošku same radionice.

Formiran je i odbor za izgradnju i sprovođenje programskih inicijativa za osnivanje „Zadužbinske fondacije za zbrinjavanje sugrađana sa Down sindromom“.

Likovna radionica "Pohvala ruci" je održala izložbu u Centru za kulturnu dekontaminaciju u Beogradu.

Aktivisti našeg društva učestvovali su na edukacijama u „Klubu roditelja“ – „Dečije srce“, Veliki Popovac, „Srce u Jabuci“ – Jabuka,

Članovi su prisustvovali edukaciji na temu "Istraživanje potreba osoba sa posebnim potrebama" koje je ispred SIF-a organizovala Grupa 484.

U februaru smo održali Izbornu godišnju skupštinu društva. Nakon izbora novih članova Upravnog odbora izabran je i novi predsednik Upravnog odbora Društva za pomoć osobama sa Down sindromom Srbije, Draško Simić - roditelj. Takođe, su izabrani i novi članovi za stručni tim i tim za osnivanje fondacije (22.10.2005). Sa novim predsednikom društvo je opet stalo na noge i nastavilo sa aktivnostima pre svega vezanim za realizaciju programa „Stanovanja uz podršku“.

Održan je sastanak i dogovorena je saradnja sa časopisom za roditelje "Mama".

Društvo je u decembru mesecu 2004. god. izgubilo vođu Upravnog odbora, pokretača svih snaga i ideja društva, profesora doktora Vladimira Petronića vrsnog stručnjaka, a pre svega velikog roditelja. Za nas, profesor je i dalje među nama, jer su sve njegove želje i ideje započete kroz projekte i aktivnosti nastavile da se realizuju i proširuju.

Fondacija „Spomenica solidarnosti“, čiji smo članovi, poklonila je TV i video za prvu zajednicu stanovanja uz podršku.

Održan je sastanak roditelja – članova društva i predstavnika „EXPAT Fund“-a povodom otvaranja "The Belgrade Family Center". Saradnja sa „Expat Fund“-om je nastavljena i tokom godine u vidu razmene mišljenja po pitanju novih projekata pomoći osobama sa Down sindromom.

Nevladina organizacija "Expat Fund" je organizovala dodelu paketića uz prigodan program sa animatorima za malu decu sa Down sindromom, u prostorijama Zavoda za psihofizičke poremećaje i patologiju govora u Beogradu.

Fondacija Braće Karić organizovala je humanitarni koncert u vili „Jelena“ gde smo i mi bili gosti. Deo prihoda je išao za hranu korisnicima iz prve zajednice stanovanja uz podršku.

Povodom Novogodišnjih i Božićnih praznika društvo je organizovalo druženje i dodelu paketića u prostorijama Skupštine Stari grad.

Upravni odbor se redovno sastaje dva puta mesečno, a po potrebi i češće ukoliko je važno da se donese neka odluka.

O aktivnostima društva su izveštavali:

- televizije: B92, Studio B, RTS 1, BK i drugi.

-radio: Sky, Balkan

-publikacije: „Novosti“, „Danas“, „Politika“, „Borba“, „Sportski žurnal“, „Sport“, „Mama“, „Vodič za roditelje“.

-elektronski mediji: hendikep.info, defektologija.net, cvrcak.info, nadobromputu.com, yuyellowpages,

Pozdravna reč
prof. dr. sci. Borke
Teodorović

predsednice Udruge za promicanje inkluzije iz
Zagreba

Prilikom otvaranja druge za-
jednice stanovanja uz podršku

Čestitam Vam od sveg srca što ste spasili 10 ljudi omogućivši im da poput ostalih, žive i stanuju u svom stanu.

Ovom prilikom želila bi da se zajedno podsjetimo na prof. Petronića, koji je svojom vizijom i odlučnošću najviše doprineo da upravo Društvo za pomoć osobama sa DS bude izabrano i donirano kao nosioc programa „Stanovanje uz podršku“. Nakon kratkog perioda praćenja bilo je jasno da stručni tim Društva ima kapacitet za formiranje, praćenje i realizaciju Projekta.

Sada je važno da se intenzivnije radi na javnoj promociji Projekta i širokoj, društvenoj afirmaciji ideja koje program zagovara, dakle ostvarivanje PRAVA LJUDI da žive u svom stanu. Nadalje, potrebno je razraditi strategije legalizovanja projekta, te iznaći mogućnosti da se dođe do stanova, što bi značajno smanjilo cijenu programa. Osim toga, često mjenjanje stana, dovodi ove osobe u poziciju nesigurnosti.

Potrebno je također unapred razmišljati o osiguravanju finansijskih sredstava za održavanje ovog programa: u tom pravcu potrebno je lobirati za promjenu ili prilagođavanje pravilnika koji bi uvrstio „Stanovanje uz podršku“ kao legalni vid zaštite osoba sa mentalnom retardacijom. Do tada, potrebno je, ličnim kontaktima, pretraživanjem na internetu, te apliciranjem programa na svakom konkursu, iznalaziti nove izvore finansiranja.

Želim da naglasim da sve što ste uradili do sada bilo je stručno, kvalitetno i hrabro i zato

Vam još jednom čestitam!

Druga zajednica stanovanja

Projektom „Stanovanje uz podršku“ uspešno je realizovana još jedna priprema korisnika za život u urbanoj sredini i njihova deinstitutionalizacija. Ceo proces je izveden uz podršku celokupnog stručnog tima kao i stručnog tima Doma iz Sremčice koji nam je pružio značajne podatke o korisnicima.

Piše:

Duška Stojisavljević, defektolog-oligofrenolog, vodeći asistent zajednice stanovanja Društva za pomoć osobama sa Down sindromom Srbije

U maju ove godine pet osoba ženskog pola, dotada smeštenih u Domu, preselili smo uz njihovu saglasnost u iznajmljen stan od 100 m² na Novom Beogradu gde su započele za njih potpuno neuobičajen način života. Neuobičajen iz razloga što život u stanu i van njega postavlja pred korisnik mnoštvo obaveza kao i veću odgovornost u izvršavanju zadataka, što nije lako prihvatiti ili savladati s obzirom da već imaju izgrađene i ustaljene navike koje je neophodno i korigovati, a sve u cilju njihovog što potpunijeg uklapanja u sredinu koja nas okružuje. Ovo je period kada je neophodna sveobuhvatna podrška asistenta i koordinatora kako bi korisnik osetio sigurnost i lakše savladao adaptacioni period koji je u drugoj zajednici pri kraju. Pružili smo im mogućnost da životni prostor urede po svojoj želji kako bi se što prijatnije osećale i dali smo im mogućnost

da naučeno i praktično primenjuju. Akcenat se stavlja na komunikaciju i saradnju između koordinatira, asistenta i korisnika. Na taj način dolazimo do veoma važnih podataka o njihovim interesovanjima što nam ujedno otvara put ka izobilju raznih aktivnosti koje mogu da obavljaju u zajednici, ali i van nje. Mi smo partneri našim korisnicima. Stvaramo dobru organizaciju i radnu atmosferu uz aktivno uključivanje svih korisnika. Pomažemo im kada je to potrebno ili uvek kada zatraže pomoć. Rezultat toga je oslobađanje ljubavi kod ovih osoba i razvijanje odvažnosti da nam se obrate za pomoć u bilo kojoj nevolji koja može da iskrсне u fizičkom ili emocionalnom smislu.

Osoba koja doživljava drugarstvo uči se da bude drugar.

Osoba koja oseća bezbednost uči se da bude privržena.

Osoba koju grlimo i kojoj poklanjamo pažnju uči se da oseća šta je ljubav prema okolini.

Ponašanje korisnika u određenom trenutku određeno je onim što oni jesu, imaju i umeju.

Svako je ličnost za sebe sa svojim osećanjima, potrebama, navikama i interesovanjima.

U obe zajednice stanovanja težimo da im život obogatimo sa što više sadržaja i aktivnosti kako bi svaki korisnik mogao da utvrdi ili da savlada i ono što dotada nije imao prilike da vidi ili da radi.

Napredak je u svakom slučaju vidljiv što ukazuje na pozitivnost i uspešnost ovog humanog oblika socijalne zaštite.

U skorijem periodu u planu je otvaranje još tri nove zajednice stanovanja, a o konkretnoj realizaciji ovih planova i postignutim rezultatima obavestićemo i širu javnost.

Život u zajednici

U okviru projekta „Stanovanje uz podršku“ koje je pokrenulo Društvo za pomoć osobama sa Down sindromom Srbije, već šest meseci funkcioniše i druga zajednica.

Piše:

Katarina Tomić, asistent druge zajednice stanovanja Društva za pomoć osobama sa Down sindromom Srbije

Drugu zajednicu čini pet korisnica starosti od 27 do 33 godine i različitog stepena mentalne i fizičke ometenosti. Preseljenje u stan na Novom Beogradu za Anicu, Sanju, Žanu, Ljilju i Radojku je predstavljalo veliku promenu. Došle su iz Doma za MNRO u Sremčici gde je bilo više šticećenika u grupi i trebale su se prilagoditi životu u manjoj zajednici. Shodno tome pokrenuli smo aktivnosti vezane za upoznavanje korisnica sa novom sredinom i prilagođavanja na istu kao i na nov način života. Za šest meseci naučile su da kuvaju, odlaze same u nabavku i brinu o higijeni stana. Stekle su i nove drugarice i drugove u Društvu za pomoć za MNRO sa Opštine Novi Beograd. Zajedno odlaze na priredbe izlete u bioskop, i posećuju psihološke, sportske, muzičke i kreativne radionice. Kao i svi mladi ljudi i ove devojke imaju planove za budućnost: Anica bi želele da završi školu i nađe bolji posao. Velika je podrška ostalim korisnicima s obzirom da je najsamostalnija

u zajednici. Žana je završila osnovnu školu i za sada nije radno angažovana, ali joj je to velika želja. Zbog potpunog oštećenja vida Sanja nije bila samostalna u obavljanju kućnih poslova ali velikom upornošću i podrškom od strane asistenata savlada li ih. Sada joj je jedna od omiljenih aktivnosti kuvanje i angažovanje u kuhinji. Veliko interesovanje pokazuje za duhovni život i crkvu. Aktivna je u crkvenom horu gde je stekla puno prijatelja. Njih tri u slobodno vreme vole da rade ručne radove: vezu, heklaju, pletu a pokoji rad i prodaju. Ljilja i Radojka pomažu ostalim

devojkama u kuhinji u pripremanju obroka, ali najviše od svega vole da pevaju i igraju uz muziku i za čas naprave dobru atmosferu nalik pravom veselju. Radojkina specijalnost je imitiranje asistentkinja. Kao i u svakoj porodici i u ovoj ima lepih i manje lepih trenutaka ali međusobnim razumevanjem i tolerancijom koju nastojimo da razvijemo prevazilazimo svaku prepreku.

Još nas očekuje puno truda, rada ali ono što raduje sve zaposlene kao i naše korisnice je što se nalazimo na dobrom putu.

Muzička radionica BEMUS 2005.

„Compagnie Georges Momboye“, ansambl za savremeni afrički ples iz Pariza, izveo je 8. oktobra u beogradskom Centru „Sava“ baletsku predstavu „San“ (Adyaja) i plesno-muzičku radionicu za osobe sa posebnim potrebama, u okviru 37. Beogradskih muzičkih svečanosti (Bemus).

Piše:

Suzana Linić

Uz zvuke afričkog bubnja Žorž Momboja je svojim izvođenjem poveo sve prisutne u čarobni svet ritma i snažne energije slobodnog duha.

Oslobodivši se svakog straha od nastupanja, povedeni dubokim ritmičnim zvucima zaplesali su nama nesvakidašnji ples. Okruženi ljubavlju i pažnjom gostiju, svi učesnici u plesu su postali jedan veoma uslađena plesna grupa. Redom su se ukrštale igre u grupi i individualni nastupi prema sopstvenom nahođenju i želji. To je bio ples zadovoljstva, zadovoljstva trenutkom i samim sobom.

Stekla sam utisak, gledajući ih kako su srećni, da su u izašli iz okvira sveta oko nas i da je svako otvorio svoj unutrašnji svet. Svi plesači su bili grupa ali i individue ispunjene pozitivnom energijom.

U plesu je predstava svih ljudi jednaka, kao forma očišćena od komentara i verbalnih duela, kao čista unutrašnja energija usklađena sa prirodom i duhom, a sama po sebi oplemenjuje i podstiče pozitivna razmišljanja i optimizam. Svaki komentar je suvišan posle pogleda na ozarena i radoznala lica sve dece i omladinaca kojima je pružena prilika da budu to što jesu bez ikakvih granica i stega.

Posebno zadovoljstvo je priređena omladini da proba da i sami sviraju na ručno pravljenom originalnom

afričkom instrumentu koji je sve vreme pratio igru.

Uz zahvalnost, voleli bi smo da ovakvih prilika bude još više, jer su deca sa Down sindromom neverovatno senzibilna na ritam, muziku i boje. Muzika je snažni pokretač koji se može upotrebiti u edukacione i terapijske svrhe, a da pri tome ne stvori odbojnost i nelagodu kod dece.

Organizatori i sam Žorž Momboje su pozvali prisutne roditelje, decu i omladinu da prisustvuju i predstavi ansambla „Compagnie Georges Momboye“ iste večeri. Trebamo napomenuti da su radionici prisustvovali i organizatori događaja, a i sami su učestvovali kako u plesu tako i u komunikaciji izvođača i učesnika plesa.

Radionica je izvedena u saradnji organizatora BEMUSA, Jugokonzerta, časopisa Orchestra i muzičke radionice Društva za pomoć osobama sa Down sindromom Srbije, pod vođstvom Jasmine Vuksanović.

Kolonija slikara „Srce u Jabuci“

Piše:

Duška Stojisavljević, defektolog-oligofrenolog, vodeći asistent zajednica stanovanja Društva za pomoć osobama sa Down sindromom Srbije

U domu "Srce u Jabuci" održana je šestodnevna kolonija slikara. U periodu od 27.06.- 02.07.2005. Poziv direktorke Slavice Bogdanović, naša zajednica je svesrdno prihvatila. Uz dobru organizaciju 30.06. smo otišli u posetu i dan proveli u lepom druženju. Taj dan su bili prisutni slikari iz Niša, Pančeva i Radiša Lučić slikar iz Zaječara koji vodi likovnu sekciju u Domu. Korisnici su crtali akvarelom i imali su zadatak da oslikaju njihov doživljaj doma i svih trenutnih dešavanja. Naši korisnici su im se pridružili i nacrtali veoma lepe crteže. Oslikali su svoj doživljaj života u stanu kroz kuće, cveće, sunce, ptice, devojčice sa loptom, travu, drveće... Radiša Lučić je sa svojim asistentima pratio rad i pomagao korisnicima i trudio se da napravi dobru atmosferu. Pohvalio je naše radove i dobili su veliki aplauz. Na svaki crtež su se potpisali i odlučili su da ih poklone Domu. Slikali su od 11 h do 13 h a potom je organizovan ručak za goste u dnevnom boravku. Posle ručka obišli smo nove kuće koje su izgradili za korisnike kao i radionice i frizerski salon. Korisnici su nam hvalili svoje radove. Potom su u dvorištu pili sok sa drugarima koje poznaju iz Doma Sremčica i razgovarali. Jasmina i Danijela su bile najaktivnije. Svako od njih je dobio po neki poklon, a Nada je od direktorke Slavice Bogdanović dobila na poklon saksiju sa cvećem. Ostali smo do 17 h, a potom smo krenuli za Beograd.

Put pod noge... pa u Grčku

Piše:

Katarina Zorkić Ljubinković, slikar i voditelj Likovne radionice „Pohvala ruci“

U rano letnje popodne, 02. juna ove godine vesela družina se okupila ispred Likovne radionice „Pohvala ruci“ na Senjaku. Dvanaest polaznika Radionice, četiri voditelja i jedan roditelj ukrcali su se u autobus i krenuli put u Grčke. I dok su roditelji uporno mašući slali poslednje poljupce, društvo je radosno zapevalo i otisnulo se u „avanturu“.

Iako je put bio dugačak i naporan, naši putnici su hrabro izdržali dvanaestočasovnu vožnju. Neki su slatko spavali, neki malo dremnuli, ali na pauzi u restoranu „Džep“ društvo je sasvim razbuđeno „navalilo“ na čevape i pomfrit. Svojim lepim ponašanjem u drumskoj krčmi skrenuli su pažnju mnogobrojnim gostima, pa ih je jedan oduševljeni Holanđanin sve počastio palačinkama. Posle ovako obilne kasne večere ostatak puta je protekao uglavnom u opštem dremežu.

Umorne od puta, rano ujutro autobus je dovezao uzbuđene putnike u ribarsko selo Stomio, u podnožju Olimpa. I pored kiše koja nas je dočekala, čim smo se smestili kod ljubaznih domaćina i malo odmorili, krenuli smo u šetnju pored mora i istraživanje Stomia.

Osam dana boravka u Grčkoj je proleto kao tren. Ručkovi i večere u ribljim restoranima na obali, uživancija na ležaljka na plaži (uz obavezno ispijanje nes-kafe i soka), roštiljijade uz Sirtaki u bašti domaćina, obilasci Stomia i okoline, maskenbali, žurke, zauvek će ostati zapamćeni.

Tanja, Sladja, Sandra, Zoka, Marija, Bole, Maki, Nikola, Dule, Kum Vlada i Miša su na opšte iznenađenje svaki dan uživali u svežim plodovima mora (za većinu neuobičajenu hranu sa kojom su se prvi put susreli) serviranim u obližnjem restoranu na plaži. Svojim ponovo dokazanim drugarstvom i izuzetnim ponašanjem kud god su krenuli bili su rado viđeni gosti i pozvani da i sledećeg leta dođu u Stomio.

Grčko sunce nas je ispratilo 11. juna dok smo sa žaljenjem napuštali obalu Egejskog mora. Obećali smo da ćemo ponovo doći. Ipak, dok smo se približavali granici i napuštali Grčku, uzbuđenje zbog skorašnjeg susreta sa roditeljima nadvladalo je tugu zbog rastanka sa morem. Zbogom Stomio do idućeg leta! A ko zna šta nas ovog leta čeka? **Ceo svet je pred nama!**

Godišnja izložba radova članova Likovne radionice „Pohvala ruci“

Uz blještavi sjaj reflektora u punoj dvorani Centru za kulturnu dekontaminaciju - ulica Birčaninova 2, otvorena je 11. godišnja izložba radova članova Likovne radionice „Pohvala ruci“, 16.04.2005.god.

Uzbuđeni slikari, radoznala publika i sva ta graja učinila je ovu izložbu velikom i lepom. Svi su bili dobrodošli. Predstavljeni su radovi napravljeni u periodu od godinu dana.

Među radovima smo imali prilike da vidimo slike - akvarele, gvaš, razne upotrebne predmete od ručno tkanih materijala, ukrase i detalje od sitne keramike.

Događaj su propratili i medijske kuće Studio B i B92.

Posle vrlo uspešne izložbe i pohvala od publike razišli smo se puni utisaka do naredne izložbe i narednog druženja.**SL**

Izbor rukovodstva

Na Izornoj skupštini društva održanoj 24.02.2005. izabrani su novi ČLANOVI RUKOVODSTVA Društva za pomoć osobama sa Down sindromom Srbije:

Predsednik Skupštine Društva:
Darinka Rikanović, pravnik

Članovi Upravnog odbora:
Predsednik:
Draško Simić, pravnik
Zamenik:
Jadranka Novak, psiholog - specijalista razvojne terapije
Članovi:
Dragan Lukić, defektolog
Snežana Branković, neuropsihijatar - genetičar
Dužanka Lukić - Havelka, socijolog
Branislava Golubović, filolog
Mira Kostić, pravnik

Članovi Nadzornog odbora:
Predsednik:
Jadranka Bajčetić, farmaceut
Članovi:
Ružica Dašić, ekonomista
Bosiljka Jovanović

Članovi Stručnog saveta:

Predsednik:
Snežana Branković, neuropsihijatar - genetičar
Članovi:

Aleksandar Ćordić, defektolog
Dobrića Muanović, specija-lista razvojne pedijatrije
Jadranka Novak, psiholog - specijalista razvojne terapije
Slavka Lakićević, pravnik
Branka Mikić
Jasmina Vuksanović, logoped
Nenad Glumbić, defektolog
Boško Antonijević

Po projektima

Mila Selaković, neuropsihijatar
Ljiljana Lazić, neuropsihijatar
Ana Kotevska, muzikolog
Duška Stojisavljević, defektolog
Katarina Ljubinković-Zorkić, slikar

Odbor za osnivanje fondacije:

Predsednik:
Radomir Diklić
Članovi:
Svetozar Rikanović, ekonomista
Aleksandar Ćordić, defektolog

dr.sci. Dragan Lukić, defektolog
dr Dužanka Lukić - Havelka, socijolog
Goran Đurović, arhitekta

Članovi Uređivačkog odbora:

Urednik:
Suzana Linić, mašinski inženjer
Članovi:
pomoćnik urednika **Jadranka Novak**, psiholog - specijalista razvojne terapije
Jasmina Vuksanović, logoped
Aleksandar Ćordić, defektolog
Branislava Golubović

Sekretar :

Snežana Milivojević

Poseta predstavnika državnih institucija

U poseti prvoj zajednici stanovanja uz podršku februara meseca bila je Vesna Piperski Tucakov, zamenik ministra za rad, zapošljavanje i socijalnu politiku, kao i predstavnici Centara za socijalni rad Beograd-Zemun, Požarevac i Valjevo. Tom prilikom su imali prilike da se upoznaju sa članovima zajednice stanovanja, čuju informacije o rezultatima i planovima od rukovodilaca Društva za pomoć osobama sa Down sindromom kao i rukovodilaca projekta „Zajednice stanovanja uz podršku“.

Privedila:
Suzana Linić

Gostima su februara meseca, predstavljeni članovi zajednice stanovanja prvo od strane voditeljica zajednice dr Dragana Lukića, a potom su se predstavili i oni sami.

Kroz svoje obraćanje članovima zajednice Vesna Piperski Tucakov se posebno interesovala za radno angažovanje, status i materijalnu nadoknadu za rad članova zajednice u radnim organizacijama. Kroz direktan razgovor sa zamenicom ministra za rad, zapošljavanje i socijalnu politiku članovi zajednice su izneli neke od svojih želja za poboljšanje radnih veština i

angažovanje kroz rad kod kuće (šivenje sklapanje,..), pružanje usluga spremanja i čišćenja kao i rad u odgovarajućim radnim organizacijama. Tom prilikom je dogovoren zajednički sastanak sa ciljem da se reše neki od bitnih problema.

U toku kratkog vremena bilo je teško objasniti sve što podrazumeva ovakav način života kao i sve boljitke u odnosu na uobičajeni institucionalni način zbrinjavanja. Podpredsednica društva Jadranka Novak istakla je da život u zajednici nema za cilj prekomernu zaštitu njenih članova već naprotiv, njihovo najveće moguće uključivanje u društvo uz pružanje pomoći koliko je neophodno. Kako je

život u zajednici mnogo zahtevniji za njene članove nego u instituciji, Društvo za pomoć osobama sa Down sindromom Srbije, sve članove zajednice stanovanja podržava kako bi proces uključivanja u lokalnu zajednicu bio lakši i brži. Želja svih uključenih u podršku i rad na projektu je da se članovima zajednice obezbede najhumaniji uslovi za život i rad, što iziskuje i dodatna ulaganja.

Darinka Rikanović, predsednica Skupštine društva je istakla da nalazi za najveći uspeh celog pilot - projekta zadovoljstvo samih njenih članova životom u zajednici. Ona je napomenula da je posebna motivacija razvoja projekta hu-

mano zbrinjavanje osoba sa Down sindromom u situacijama kada njihovi roditelji nisu više u stanju da se brinu o njima ili kada ostanu bez roditelja. Osobe sa Down sindromom su najsrećnije u svojoj porodici, a zajednice stanovanja upravo mogu predstavljati jednu adekvatnu zamenu.

Prema internoj evaluaciji, a po kriterijumima uspešnosti i odlučnosti našeg edukatora Borke Teodorović iz Udruge za promicanje inkluzije, svih petoro članova zajednice je ostvarilo merljive i značajne pomake i to u veštinama: osamostaljivanja, samopomoći, međusobne pomoći, intelekta i socialnih veština. Svi zajedno uređuju dogovorno svoj život i dnevne

aktivnosti i pri tome su uspeali da ostvare najveći stepen porodične kohezije. Postizanju fascinantnih rezultata umnogome su doprineli, i na tome im zahvaljujemo, asistenti koji su morali da uklope svoj životni ritam sa potrebama zajednice stanovanja uz podršku.

Jadranka Novak je objasnila da je za sve njih bilo teško donošenje odluke o novom životu koji podrazumeva veći stepen odluka i odgovornosti kako za njih same tako, za njihove prijatelje i ljude koji nikada nisu bili van institucije i kojima nije poznato značenje odluke i izbora. Po prvi put u svom životu osobe koje čine zajednicu stanovanja napravile su svoj izbor i

odluke, na isti način kao i svi mi ostali.

Za funkcionisanje projekta smo primili i pozitivne reakcije iz Njujorka preko Budimpešte,...

Svakako da projekat ne bi mogao da zaživi i opstane da nismo dobili neophodnu pomoć i podršku od: Ministarstva za rad, zapošljavanje i socialnu politiku, Gradskog sekretarijata za socialnu pomoć, Doma za smeštaj dece i omladine ometene u razvoju -Sremčica, Udruge za promicanje inkluzije i poštovanog profesora dr Vladimira Petronića koji više nije sa nama.

Godinu dana otkada smo se oprostili od gospodina Petronića

Sigurni smo da su hiljade studenata, pacijenata, saradnika i prijatelja zanemele sa dubokim bolom pred veću da više nema gospodina Petronića među nama. Gospodin Petronić nas je navikao da nam prenosi znanje, odredi tačnu dijagnozu, odstrani bolest, pruži utehu, otkloni nesporazum, organizuje proces aktivnosti, pokrene novu ideju. I to sve na vreme sa znanjem, strpljenjem, dostojanstvom i njemu svojstvenom gospodstvenom stilu.

Divili smo se uvek moralnom stavu gospodina Petronića da sve što je činio kao profesor, lekar, ministar, prijatelj i saradnik to je činio kao iz osećanja svoje obaveze, a ne dobročinstva. Za njega je pomoć ljudima bila sama sebi svrha, a to je osobina samo posebnih ličnosti koje se ostvaruju u bezbroj uloga, koje su po tome vernici života i darežljive plemenitosti.

Poseban dar, u prethodnih pet godina, gospodin Petronić je dao Društvu za pomoć osoba sa Down sindromom Srbije, čiji je bio promoter i ikona u funkciji predsednika Upravnog odbora. Svim članovima društva bila je čast da upoznaju gospodina Petronića i da učestvuju u ostvarenju aktivnosti koje je pokretao sa željom da se uveća broj članova, da se oko društva okupi što veći broj istaknutih stručnjaka, da se legalizuju nova prava i oblici institucionalnog i van-institucionalnog rada sa osobama sa Down sindromom.

U tome smo, sa gospodinom Petronićem na čelu, i uspeali. Neki od naših projekata sada bez njega ostaju u začetku. Nastojaćemo da ih ostvarujemo prema već u društvu utemeljenom stavu – „kako bi to Vlada želeo“.

Svaki trenutak života gospodina Petronića koji nam je posvetio čuvaćemo kao najdragoceniji dar u svom stručnom i moralnom postupanju.

Za Novu 2005. godinu u prostorijama Zavoda za psihofizičke poremećaje i patologiju govora, prisustvovali smo priredbi koju je organizovala Camelia Fawzy sa saradnicama ispred „EXPAT Fund“-a u Beogradu. Značajnu podršku održavanju slavlja je pružio Internacionalni klub žena iz Beograda. Grupa članica Internacionalnog kluba žena nam se pridružila tog popodneva. Na priredbi su uz slatkiše i pesmu, decu sa Down sindro-

mom, njihove sestre i braću, zabavljali animatori. Deca su oduševljeno prihvatila ples i pevanje uz pratnju animatora. Nakon zabave na red je došao najinteresantniji deo zabave - pokloni od Deda Mraza. Fine, zabavne i pre svega edukativne igračke dobilo je svako dete.

Televizijska kuća Studio B je napravila prilog za svoj gradski program o celom događaju. www.expat.org.yu **SL**

„Edukacioni centar“

Humanitarna organizacija „Dečje srce“ u cilju ojačavanja Udruženja za pomoć osobama ometenim u razvoju pokrenula je projekat „Edukacioni centar“. Cilj projekta je okupljanje, edukacija i osnaživanje udruženja i pravljenje zajedničke strategije za pomoć licima ometenim u mentalnom razvoju. Projekat je pomognut od Saveza Srpske Omladine iz Švedske. Tokom proteklih 9 meseci aktivnostima projekta je obuhvaćeno 27 Udruženja sa teritorije Srbije.

U okviru saradnje sa humanitarnom organizacijom „Dečje srce“, članovi našeg društva su učestvovali na edukativnim seminarima projekta „Edukacioni centar“ (radni naziv „Klub roditelja“).

Organizovana su tri dvodnevna seminara sa temama:

1. seminar –ispitivanje potreba organizacije ili udruženja
2. seminar –pisanje projekta
3. seminar –lobiranje (strateški plan)

Rezultati proteklih seminara su postavljena misija, vizija i prioriteti „Edukacionog centra“ tj. (radni naziv) „Klub roditelja“. VIZIJA KLUBA je zajedničko i organizovano delovanje sa ciljem integrisanja i izjednačavanja prava MNRO (mentalno nedovoljno razvijenih osoba) sa širom zajednicom i poboljšanjem njihovog kvaliteta života. MISIJA KLUBA je pružanje pomoći lokalnim udruženjima kroz ojačavanje, zastupanje i unapređivanje partnerstva između kluba roditelja institucija NVO međunarodnih

organizacija i državnih organa, dok PRIORITETNE POTREBE KLUBA su rešavanje statusa MNRO, mreže dnevnih boravaka, regulisanje zakonskih regulativa, diskriminacija MNRO, razbijanje predrasuda kod šire javnosti, radno osposobljavanje i zapošljavanje MNRO, pravljenje baze podataka o ovim licima, edukacija i aktiviranje roditelja u lokalnim udruženjima, kao i saradnja sa lokalnom zajednicom.

Poruka seminara je da: „Jedino udruženi, sa jasnim ciljem i zajedničkim delovanjem možemo adekvatno uticati na društvo da našu decu prihvati kao svoje ravnopravne članove. Budite i Vi deo tog tima.“

Tokom seminara smo čuli mnoge korisne i praktično izvodljive metode organizacije udruženja ili društava. Uz predavanja priređene su i specifične praktične vežbe.

Rad „Edukacionog centra“ bih ocenila kao ozbiljan i vrlo pozitivan pomak u načinu rešavanja pitanja osoba ometenih u razvoju. **SL**

Od maja meseca imate prilike da slušate emisiju „Slušajmo srcem“ u terminima od 9 do 10 sati svake nedelje na radio „Sky-u“ i od 10:30 do 11 sati na radio „Balkan-u“. Šesta emisija „Slušajmo srcem“ je bila posvećena životu u porodici deteta sa Down sindromom i značajnijim aktivnostima Društva za pomoć osobama sa Down sindromom Srbije.

Emisiju realizuje tim za odnose sa javnošću humanitarne organizacije „Dečje srce“ u saradnji sa češkom organizacijom „People in need“. Voditelj emisije je PR humanitarne organizacije „Dečje srce“ Tanja Maksimović. **SL**

Nacionalna konferencija organizacija osoba sa invaliditetom

„JEDINSTVENI GLAS 2005“

Nacionalna konferencija organizacija osoba sa invaliditetom „JEDINSTVENI GLAS 2005“ održana je u Beogradu, u hotelu „Jugoslavija“ 6. i 7. decembra 2005. godine.

Organizator konferencije bili su Saveza paraplegičara i kvadruplegičara Srbije, Saveza za dečju i cerebralnu paralizu Srbije i Republičko udruženje Srbije za pomoć osobama sa autizmom a deo je regionalnog projekta „SHARE-SEE“. Podršku organizaciji konferencije pružili su „Handicap International“ i britanski DFID.

Cilj konferencije je skretanje pažnje organizacija osoba sa invaliditetom, javnosti i političara na dokumenta kojima će se urediti položaj osoba sa invaliditetom. To su Nacrt Zakona o sprečavanju diskriminacije osoba sa invaliditetom i radnu verziju Nacionalne strategije za unapređenje položaja osoba sa invaliditetom.

Članovi našeg društva su bili aktivno uključeni pri sastavljanju Nacionalne strategije za unapređenje položaja osoba sa invaliditetom - u radnoj verziji i prisustvovali su Nacionalnoj konferenciji.

Tekstove dokumenata će te moći da pročitate na našem sajtu. **Preuzeto iz originalnog materijala**

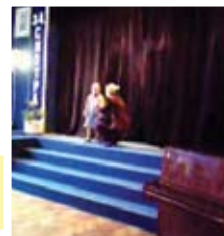

Smotra „Voljenom gradu“

Društvo pedagoga Beograda je otvorilo smotru „Voljenom gradu“ 21 i 22.04.2005. god. Smotra je obuhvatila kulturno-zabavne aktivnosti škola i ustanova koje rade sa decom i omladinom ometenom u razvoju na teritoriji grada Beograda.

U okviru smotre sledile su: IZLOŽBA LIKOVNOG STVARALAŠTVA, JAVNI ČAS CRTANJA, DEČIJA OLIMPIJADA, ŠTA ZNAŠ O SAOBRAĆAJU I EKOLOGIJA.

Aktivnostima su bile obuhvaćene i razvojne grupe - „Pčelica“ Predškolske ustanove „11. april“ Novi Beograd i „Bubamara“ Zemun Polje u kojima su učestvovala i deca sa Down sindromom. **SL**

Humanitarna organizacija „Dečje srce“ u saradnji sa češkom nevladinom organizacijom „People in need“ pokrenula je novi bilten za ljude bez predrasuda „Korak ka“. Za svaku pohvalu je izbor koncepcije biltena kao i skup saradnika. Među saradnicima biltena „Korak ka“ je i podpredsednica Društva za pomoć osobama sa Down sindromom Srbije Jadranka Novak.

Tema drugog broja ovog biltena je projekat Društva za pomoć osobama sa Down sindromom „Stanovanje uz podršku“. Sadržaj broja je obuhvatio različita iskustva i mišljenja ljudi koji su, svako na svoj način, vezani za probleme osoba sa Down sindromom.

Iz sadržaja bih izdvojila tekstove: Prvi rođendan zajednice stanovanja, Razvoj modela integralne socijalne zaštite, Zaštićeno stanovanje „Promena na bolje“, Za bolji kvalitet života, Zašto ne bi kao i svi drugi?, Integracija ustanove, Pomoćne službe podrške, Iskustva iz inostranstva i drugi. **SL**

INFOCENTAR NA DOBROM PUTU

Jula meseca prisustvovali smo otvaranju Informativnog centra „Na dobrom putu“ koji je formirala humanitarna organizacija „Dečje srce“ u saradnji sa češkom nevladinom organizacijom „People in need“.

foto: Dejan Štajlonić

Infocentar je nastao iz potreba roditelja osoba ometenih u razvoju. Cilj stvaranja ovakvog specifičnog mesta, je prevashodno informisanje o osobama sa smetnjama u razvoju, problemima sa kojima se suočavaju i načinima na koje mogu da se reše isti. Usluge infocentra su namenjene roditeljima i starateljima, a zatim i opštoj populaciji. Još jedan od ciljeva je i uticaj na predrasude u opštoj populaciji i integracija osoba ometenih u razvoju u društvo.

Informacije koje pruža Informativni centar „Na dobrom putu“ mogu se dobiti putem telefona 011 444 06 76, Mačvanska 6a u Beogradu ili putem web prezentacije www.nadobromputu.com. Na podstranicama web sajta, pobrojani su svi vidovi aktivnog osamostalivanja i zbrinjavanja osoba sa smetnjama u mentalnom razvoju kod nas van institucija, i to kroz programe različitih organizacija. Posebna podstrana je posvećena je projektu našeg društva „Stanovanje uz podršku“ (Alternativni načini rada/Usluge samostalnog stanovanje“). **SL**

Address <http://www.downsindrom.org.yu>

Down sindrom je jedan od najučestalijih hromozomskih poremećaja pracenih mentalnom retardacijom.

Prezentacijom do više informacija

Veliki broj ljudi koji nemaju mogućnosti da dođu do publikacija ili knjiga traže odgovore na Internetu kao svojevrsnoj virtualnoj biblioteci. U našim bibliotekama malo je literature posvećene Down sindromu na srpskom jeziku. To je značajan podatak, jer je jednako važno edukovati što širu populaciju ljudi -posebno običnih ljudi, roditelja i rođaka. Lično sam mišljenja da će edukacijom i informisanjem na svim nivoima - štampanim publikacijama, elektronskim publikacijama i putem web prezentacija, doći do transformacije mišljenja i unutrašnjih strahova. Iskreno se nadam da će neke od informacija čitati i mlađi ljudi, koji još uvek traže svoj identitet, te će naći za vrlinu sposobnost prihvatanja svih ljudi kao osoba sa svojom ličnošću. Isto tako se nadam da naša okolina neće podleći svakodnevnim zamkama reklamnih kampanja i kategorizacije ljudi, već da će prevladati stav o suštini života i potreba svakog čoveka posebno.

Razlog više za pokretanje web prezentacije Društva za pomoć osobama sa Down sindromom Srbije je mogućnost bržeg i lakšeg komuniciranja sa svi zainteresovanima. Osim osnovne funkcije, pokušali smo da predstavimo i jedan deo stručnih tekstova na srpskom jeziku.

Web prezentacija je otvorena za sve koji žele nova saznanja iz oblasti zdravlja, psihologije, terapije, prava i drugih. Želeli bismo da je obogatimo još više sa korisnim i praktičnim materijalima, te ćemo se truditi da i nadalje istražujemo, prevodimo materijale, a isto tako da ih prikupljamo i iz života.

Funkcionisanje sajta je obezbedila www.datacubed.co.yu.SL

Prijem kod britanskog ambasadora u SCG

Supruga britanskog ambasadora Marna Gauena priredila je prijem u čast umetnika Likovne radionice „Pohvala ruci“. Prijemu je prisustvovao i sam britanski ambasador, njegova ekselencija gospodin Dejvid Gauen, ljudi iz javnog života Beograda, roditelji i prijatelji umetika. Svečani skup je održan za obeležavanje početka nove školske godine u Likovnoj radionici. Tom prilikom je izveden kraći muzički program na kom su učestvovali studenti Fakulteta muzičke umetnosti u Beogradu kao i članovi likovne radionice koji su pevali svoje omiljene pesme.

Gospođa Gauen je uručila i vredan poklon svim članovima Likovne radionice.

Preuzeto iz novina „Danas“

Za sve ljude koji imaju poteškoća u životu, bilo da su ljudi sa fizičkim ili mentalnim nedostatkom, članovi njihovih porodica, stvoren je web sajt **www.hendikep.info**. Organizator sajta se potrudio da značajno mesto posveti informisanju o svim aktivnostima koje mogu pomoći ljudima sa hendikepom. U okviru svoje podstranice namenjene preuzimanju informacija (download) priključena je i elektronska verzija našeg časopisa i zasebno „Pristupnica Društvu za pomoć osobama sa Down sindromom Srbije“. Kako do sada nismo imali web prezentaciju društva, sajt hendikep.info je značajno doprineo informisanju javnosti o aktivnostima koje se dešavaju u okvirima našeg društva postavljajući sve poslate informacije na vidno mesto prve strane. Takođe, doprineo je i komunikaciji sa drugim akterima u sferi pitanja života osoba sa hendikepom.

Ukupna čitanost informacija na sajtu, o radu našeg društva je značajna. S obzirom da je omogućeno ocenjivanje čitalaca po svakoj poslatoj poruci zaključila bih da mnogo ljudi, van okruženja sa kojim direktno sarađujemo, ceni i podržava naše aktivnosti. Može se slobodno reći da je i čitanost „Informator-a“, u elektronskom obliku, značajno porasla na ovaj način. **SL**

Iako sam tek neko kraće vreme bila prisutna na sajtu defektologija.net, obratila sam se Veselinu Medenici, vodećem čoveku sajta, za pomoć u promovisanju „Informatora“. Na moje iznenađenje posle kratkog vremena, naše elektronsko izdanje je dobilo počasno mesto na prvoj stranici ove web prezentacije. Ovakvo predstavljanje našeg časopisa u mnogome povećava čitanost, a time i informisanost stručne javnosti, s obzirom da se „Informator“ za sada štampa u skromnom tiražu.

Web prezentacija **defektologija.net** je posvećena u većoj meri stručnom delu publike koja se bavi defektologijom kao naukom, i ako mogu reći, predstavlja horizontalni portal defektoloških nauka na web-u, kod nas. Sadržaji sajta su obogaćeni i nekim klasičnim temama-kao što su mapa razvoja deteta i ankete. Stručni deo je predstavljen kroz podstrane za svaki vid problema posebno. Takođe, postoji i sekcija za prezentaciju i preuzimanje stručnih tekstova. **SL**

Februarski broj časopisa za roditelje „Mama“ posvetio je dve strane priči o porodici deteta sa Down sindromom. Glavna urednica Jasmina Stefanović je vrlo zainteresovana da uključi edukativne i informativne tekstove o deci sa posebnim potrebama u tematiku časopisa. Časopis „Mama“ je vrlo otvoren za saradnju. U okviru priloga objavljeni su i osnovni podaci za kontakt sa našim društvom i časopisom „Informator“. Časopis „Mama“ i „Trudnoća“ su predstavljani i na prvom web portalu za roditelje, kod nas, na adresi **www.yumama.com.SL**

Publikacija „Vodič za roditelje“ predstavlja veliki broj informacija koje pomažu roditeljima da brinu o svojoj deci. U okviru informacija o organizacijama koje brinu i edukuju decu predstavljene su i informacije o našem društvu.

Publikacija se deli besplatno roditeljima na mnogim mestima u gradu.

Televizijsko izdanje „Vodiča za roditelje“ koje prikazuje televizija B92 u nedeljnom jutarnjem terminu posvetila je prilog prvom rođendanu naše zajednice stanovanja. U nastavku dobre saradnje u planu je snimanje jednosatnog dokumentarnog filma o zajednici stanovanja. **SL**

Ovom prilikom se zahvaljujemo i mnogim drugim medijima na podršci, pomoći i saradnji, širenju informacija o radu članova sa Down sindromom kao i drugim vrstama hendikepa, kao što su „Politika“, „Novosti“, „Borba“, „Danas“, „Sportski žurnal“, „Sport“ i drugi.

Učešće osoba sa Down sindromom u programu Saveza za sport i rekreaciju osoba sa invaliditetom Beograda

Neizmerno nam je zadovoljstvo što smo za člana svoje velike porodice dobili još jednog dragog nam člana, koji je od prvog dana pokazao veliku volju i ozbiljnost u angažovanju. Uočivši značaj koji imaju realizovane aktivnosti Saveza, za Vaše članove, uverili smo se da smo načinili pravi korak time što smo Vam uputili poziv da se aktivno uključite u naš program. Prezadovoljni Vašim dosadašnjim učešćem kontaktujemo da ste po broju učešća na našim takmičenjima i u akcijama, za kratko vreme izbili u red jedne od vodećih organizacija.

S nadom da ćemo nastaviti ovakvu plodnosnu saradnju toplo Vas pozdravljamo i šaljemo pojedinačne izveštaje sa takmičenja i akcija na kojima su učestvovali Vaši članovi.

S POŠTOVANJEM!

Za SSRIB :

Aleksandar Vujčić

PRVENSTVO BEOGRADA U PLIVANJU

Na plivalištu Banjica 20. 04. 2005., održano je Prvenstvo osoba sa invaliditetom Beograda u plivanju za 2005.g. Organizator ovog takmičenja bio je Savez za sport i rekreaciju invalida Beograda, uz finansijsku podršku Sekretarijata za sport i omladinu grada Beograda. Na ovom takmičenju je učestvovalo oko 60 takmičara svih kategorija invalidnosti (osoba sa oštećenim vidom, osoba sa oštećenim sluhom, osoba koje pate od paraplegije, cerebralne i dečje paralize, mentalno nedovoljno razvijene osobe, osobe sa autizmom,...). Među organizacijama bili su i Društvo za pomoć osobama sa Down sindromom Srbije i Dnevni boravak iz Šekspirove. Takmičari su se takmičili u disciplinama 50 i 100 m slobodnim stilom.

Među osobama sa Down sindromom najuspešniji su bili Maja Petrović

u ženskoj konkurenciji, osvojivši prvo mesto u trci na 100 m, i izvanredni Nenad Čolić, sa najboljim vremenom na 50 m.

Jovanović Danijela je svoje vrsno umeće pokazala i u plivanju, osvojivši prvo mesto u konkurenciji osoba sa deformacijom ekstremiteta, na 50 m.

Uroš Rakočević redovno trenira na plivalištu Banjica i zapaženo popravlja svoje plivačko iskustvo.

TAKMIČENJE POVODOM 8. MARTA-MEĐUNARODNOG DANA ŽENA

U Domu ratnih vojnih invalida 12. 03. 2005. g., održano je tradicionalno takmičenje žena sa invaliditetom grada Beograda, povodom Međunarodnog dana žena – 8. marta. Na ovom takmičenju, koje je imalo rekreativni karakter, učestvovalo je oko 100 žena svih uzrasta i kategorija invalidnosti (sa paraplegijom, sa

oštećenim sluhom, mentalno nedovoljno razvijene i dr.).

Na ovom takmičenju su učestvovala i devojke sa Down sindromom iz Društva za pomoć osobama sa Down sindromom Srbije i Dnevnog boravka iz Šekspirove. Takmičenje je organizovano u četiri sportske discipline: stoni tenis, streljaštvo, kuglanje i pikado. Među

uspešnijima u pikadu i stonom tenisu bile su i Milivojević Ivana i Dragović Olja.

Nakon takmičarskog dela ove manifestacije usledilo je druženje svih učesnika u restoranu Doma osoba sa invaliditetom, gde su uz prigodno posluženje uručene i zanimljive nagrade svim učesnicima.

BEOGRADSKI MARATON

Bilo je predivno videti zadovoljna lica Ivane Milivojević, Nikole Ilića, Nataše Bojanić, Nikole Trenkovski, Uroša Rakočevića, Lazara Sretenovića, Anke Marković, Vladana Jovanovića i drugih osoba sa Down sindromom koji su učestvovali u ovom događaju. Među organizacijama bili su i Društvo za pomoć osobama sa Down sindromom, Dnevni boravak iz Šekspirove i organizacija „Dečje srce“. Danijela Jovanović je svoju svestranost i srčanost dokazala i u ovoj akciji.

BEOGRADSKI SPORT FEST

Nemoguće je izreći radost Vladana Jovanovića, Dušana Radovanovića i dr. osoba sa Down sindromom koji su u sklopu Sport festa učestvovali u kuglanju. Među organizacijama bili su i Društvo za pomoć osobama sa Down sindromom Srbije, Dnevni boravak iz Šekspirove i Organizacija „Dečje srce“. Danijela Jovanović je u trci povodom Olimpijskog dana trčanja stigla na cilj pre mnogih bez invaliditeta i time dokazala da je jedan od najboljih sportista sa invaliditetom.

Savez za sport i rekreaciju invalida Beograda je u saradnji sa stručnjacima osmislio program plivanja za invalide. Veliko nam je zadovoljstvo da Vas obavestimo da smo u saradnji sa stručnjacima za plivanje sa dugogodišnjim iskustvom u ovom sportu, osmislili program plivanja za invalide koji će se realizovati na zatvorenom bazenu "Banjica".

Od programa, koje će voditi stručnjaci u plivanju, nudimo vam:

- obuku za neplivače
- početni i
- napredni program

Program će se realizovati tokom celog zimskog perioda, počevši od 12.09.2005. u terminima:

**ponedeljkom i petkom
13,45-14,30**

Molimo Vas da nas, ukoliko imate zainteresovane članove, blagovremeno (pre prvog odlaska), obavestite o broju zainteresovanih učesnika.

*Kontakt telefon:
011/687 157*

*Kontakt osoba:
Aleksandar Vujčić*

Genetički savet i prevencija u porodicama dece sa Sy. Down

Piše:

Snežana Branković-Nikšić, neuropsihijatar-genetičar
 Institut za mentalno zdravlje, Beograd

GENETIČKI SAVET JE SUOČAVANJE SA ISTINOM!

- Genetički savet je proces komunikacije u kome se govori o riziku za razvoj ili nasleđivanje neke genetičke bolesti.
- To je proces u kome se pacijenti ili rođaci suočavaju sa oboljenjem koje je nasledno i sa rizikom i verovatnoćom prenošenja kao i načinom prevencije, izbegavanja ili uspešnog rešavanja (Harper, 2000)

PSIHOLOŠKI ASPEKTI GENETIČKOG SAVETA:

- Šok i negiranje
- Anksioznost
- Ljutnja i krivica
- Depresija
- Psihološka ravnoteža

S.L.Down – kariotip:

- Nenasledan 95%
- Nasledan 3%
- Mozaičan 2%

GENETIČKI SAVET I DOWN SINDROM (specifičnosti):

- Faza šoka zbog dijagnoze. Svaki medicinski radnik daće brojne informacije koje se ne mogu asimilirati i nastaje kofuznost.
- Faza anksioznosti i negiranja zavisi od razumevanja genetičke promene. Često se traži sličnost između svog deteta i nekih rođaka u porodici. To je potreba da se smanji sopstvena napetost. Roditelj se oseća „krivim“ ili „obeleženim“.
- Faza krivice je vezana za odgovornost i prihvatanja određenih specifičnosti i ograničenja deteta sa Down sindromom.
- Faza pogodbe je pomirenje svih članova porodice i prihvatanje dijagnoze deteta. Sva očekivanja u vezi sa detetom moraju biti realna. Dete ima svoja ograničenja i specifičnu edukaciju u okviru koje mora cela porodica da funkcioniše.

PORODICA I DOWN SINDROM

- Potrebna je velika rad sa porodicom, bilo da je to prvorođeno dete (stimulisati za dalja rađanja), ili n-to dete (način prihvatanja u oba smera).
- Porodična kriza se mora razumeti i potrebno je tolerisati negativne emocije
- Prvu informaciju o dijagnozi najčešće daje babica ili medicinska sestra, a

porodilja to telefonom saopštava suprugu. Greška je saopštavati rezultate odvojeno bračnim partnerima i ukoliko se ne može drugačije, onda se prvo razgovara sa ocem pa sa majkom.

- Neophodno je objasniti da samo analiza hromozoma daje tačnu dijagnozu, objasniti dužinu čekanja na rezultate i razviti odnos poverenja porodica-lekar.
- Proces savetovanja porodice ima tri faze: intervju, savetovanje, edukacija.

GENETIČKA INFORMACIJA I PORODICA

- Informacija prolazi kroz tri faze: memorisanje, razumevanje, personalizacija.
- Porodici je potrebno objašnjenje razloga zašto se to dogodilo.
- Porodici je potrebna podrška kod saopštavanja dijagnoze široj porodici, prijateljima.

GENETIČKI SAVET JE KRUCIJALNA STVAR ZA DOBIJANJE ZDRAVOG POTOMSTVA.

PREVENCIJA.

God. majke	Rizik od DS	Rizik od svih hr. ab.
30	1 u 900	1 u 100
35	1 u 286	1 u 78
36	1 u 175	1 u 71
37	1 u 147	1 u 66
38	1 u 123	1 u 60
39	1 u 92	1 u 48
40	1 u 81	1 u 42
41	1 u 68	1 u 35
42	1 u 45	1 u 32
43	1 u 31	1 u 30
44	1 u 33	1 u 22
45	1 u 22	1 u 14
46	1 u 12	1 u 10

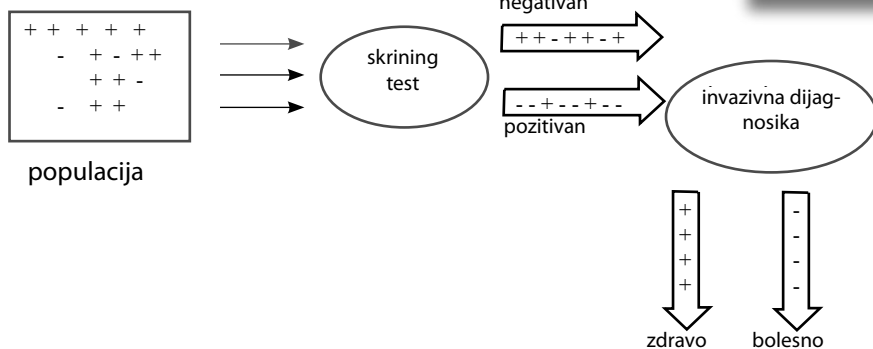
STANDARDNE TEHNIKE PRENATALNE DIJAGNOZE

Tehnike	Optimalno vreme (u nedeljama)
Neinvazivne	
Biohemijski skrining iz krvi trudnice	Prvi trimestar Drugi trimestar
Ultrazvučni skrining	12 - 14 21 - 24
Invazivne	
Amniocenteza	16 - 18
Biopsija horionskih čupica	10 - 12
Kordocenteza	21 - 25

NOVINE U GENETICI

(FETALNA PSIHOLOGIJA, Di Pietro, 1996)

- Sa 5 nedelja počinje razvoj mozga, fetus prespava 90% svog vremena
- Svakog sata se 50 puta pokrene,
- Utvrđene su REM faze spavanja.
- Sa 9 nedelja reaguje na buku, a krajem drugog trimestra, čuje.
- Razlikuje glas majke od glasa stranca, što znači da uči i pamti.
- 13-15 nedelja oseća ukus hrane koju majka unosi.
- 24-25 nedelja poslednji se razvija vid (razlikuje sveto i oblike)
- Fetalno učenje je na nivou automatskih reakcija
- Fetalna ličnost ima svoj temperament..
- Ponašanje fetusa, ne počinje rođenjem, već razvoj humanog ponašanja počinje odmah nakon koncepcije.

IV Međunarodna konferencija o razvojnim problemima dece sa Down sindromom

Piše:

Jasmina Vuksanović, defektolog - logoped
Dom Zdravlja „Zemun“, Zemun

Od 15. do 18. septembra ove godine u Portsmautu (Portsmouth) u Velikoj Britaniji je održana 4. međunarodna konferencija o razvojnim problemima dece sa Down sindromom pod radnim nazivom Rana intervencija i edukacija – od istraživanja ka praksi. Bile su zastupljene sve oblasti i prezentovano obilje novih metoda rada i nastavnih sredstava. Teme su bile podeljene u nekoliko oblasti: socijalno, zdravstveno, edukacija, rana intervencija, usvajanje jezika i čitanje.

Veliki deo vremena je bio posvećen uspesima i problemima u toku primene inkluzivnog programa. Statistička analiza je pokazala da oko 67% dece sa DS pohađa redovne škole u toku osnovnog školovanja. Predavanja su pratili i video zapisi, pa je bilo moguće sagledati kako to stvarno funkcioniše u praksi. Iako su utvrđene još mnoge teškoće i manjkavosti ovog sistema, fascinantno je koliko dobro su ih njihovi vršnjaci iz škole prihvatili i kako im pomažu u toku nastave. U razgovoru sa roditeljima, kojih je bilo mnogo na konferenciji, na pitanje kako oni sagledavaju inkluzivni program i koje su osnovne primedbe dobila sam odgovor da je najveći problem taj da su njihova deca mahom sama posle škole, tj. da ih njihovi vršnjaci ne pozivaju da se zajedno igraju posle završene škole. Iako se posle završenih časova ne druže, deca iz redovnih škola su, dakle, postala senzibilna na decu sa posebnim potrebama i navikla su se da u njihovom razredu postoji jedno ili više dece koja zahtevaju veću i drugačiju pažnju nego oni. S naše tačke gledišta-fascinantno.

Od istraživanja iz oblasti zdravstva prezentovano je nekoliko radova. Izdvojamo rad o funkciji vida, koji pokazuje da deca sa DS smanjeno vide čak i kada nemaju utvrđenu kratkovidost, odnosno dalekovidost. Utvrđeno je da imaju probleme fokusiranja bliskih predmeta, da vide manje detalja, manje kontraste i manje oštro vide boje. Zato je potrebno da što ranije počnu da koriste naočare i da nastavni materijal bude prilagođen njihovim sposobnostim, tj. da bude izrađen tako da su crteži dati sa najjačim mogućim kontrastima, da su obojeni

jarkim i jakim bojama koje su jasno utisnute na papir i da su flomasteri značajno bolji za korišćenje u toku pisanja nego obična grafitna olovka. Istraživanje koje je sprovedla grupa lekara i psihologa iz jedne bolnice u Rimu je takođe utvrdila da deca sa DS imaju specifične teškoće u vizuelnoj percepciji, dok su u oblasti vizuelno-prostorne orijentacije jednako dobri kao njihovi prosečni vršnjaci.

U vezi problema sluha, pokazana je nova vrsta aparata za sluh i izložene su njene prednosti u odnosu na prethodna pomagala.

Raspravljano je i o uticaju tretmana tiroksinom počev od rođenja do druge godine života. Istraživanje je pokazalo da se deca koja su koristila tiroksin u predviđenom periodu pokazala 0,7 meseca manje zaostajanje u motornom i isto toliko u mentalnom razvoju, mada nije dostiglo statističku značajnost. Ovaj podatak ide u prilog pretpostavci da tretman tiroksinom može da pospeši razvoj i rast dece sa DS.

Mnogi radovi su tretirali problem rane intervencije. U više navrata je ističana potreba o sveobuhvatnijoj ranoj rehabilitaciji, naročito u veoma ranoj i intenzivnoj stimulaciji govorno-jezičkih sposobnosti. U okviru ove oblasti saopšteno je da je u toku pravljenje novog protokola za praćenje dece sa DS koji bi trebao da objedini opservacije roditelja i terapeuta i njihovo praćenje razvoja svih funkcija deteta, što bi i za nas moglo biti polazna tačka za pravljenje naših protokola.

Nekoliko radova se odnosilo na područje ranog motornog, perceptualno-motornog razvoja i oralne motorne kontrole, a zatim su izložene osnove nove vrste treninga, tzv. Treadmil treninga (Treadmil Training) koji dovodi do bržeg uspostavljanja razvoja funkcije hoda. Radi se o nekoj vrsti pokretne trake na koju se postavi dete koje još uvek samo sedi. Vreme trajanja treninga se, počev od jednog minuta, postepeno produžava do deset minuta. Ovom metodom deca sa DS uspevaju prosečno da prohodaju sa 19,5 meseci starosti, dakle, 3-4 meseci ranije nego što prosečno deca sa DS prohodavaju (uobičajeno starosno doba pro-

hodavanja za decu sa DS je 23 meseca).

Izrazito velika pažnja je posvećena razvoju funkcije govora i jezika i usvajanju čitanja. Istaknuta je velika sposobnost dece sa DS da usvajaju socijalne veštine i stvaraju socijalne kontakte sa okolinom, s jedne strane, i nesrazmerno niže razvijene govorno-jezičke funkcije i smanjen opseg kratkoročne verbalne memorije, s druge strane. Istraživanja su obuhvatila sve aspekte jezika. Sva izložena istraživanja se slažu u sledećem:

- Da je jezik nesrazmerno nisko razvijen kod dece sa DS u odnosu na njihovu opštu kognitivnu razvijenost;
- Da se u toku učenja jezika uvede i učenje znakovnog jezika kako bi se smanjila frustracija deteta i roditelja;
- Da se uvede učenje čitanja već od detetove navršene druge godine života, jer istraživanja pokazuju da učenje čitanja značajno ubrzava proces usvajanja jezičkih funkcija;
- Da ne treba raditi posebno na usvajanju artikulacije, već da se od početka treba usmeriti na reč kao zvučnu celinu i na taj način razvijati vokabular i šire jezičke celine.

Izloženo je obilje novog materijala koji facilitiraju proces usvajanja čitanja. Akcenat je dat učenju prema geštaltu, tj. prema metodi učenja po kome dete pamti celu reč, a tek kasnije uči slovo po slovo te reči. Napravljena su mnogobrojna didaktička sredstva koja su veoma igrolika. Naročito se istakla ekipa stručnjaka koja je došla iz Australije, koja je donela veliku količinu knjiga i pratećeg materijala koji oni koriste u inkluzivnom programu, dakle u radu sa decom sa DS koja su upisana u regularne škole.

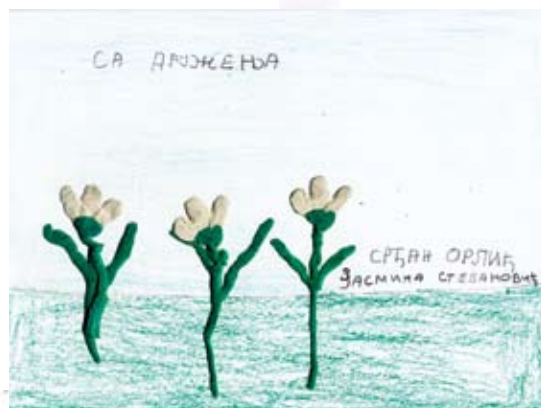
Mi smo na konferenciji učestvovali prezentacijom Programa razvoja muzičkih sposobnosti, koji smo sprovodili u vidu pilot studije dve i po godine u osnovnoj školi „Dušan Dugalić“. Najviše pitanja se odnosilo na metode koje smo koristili i na koncepciju časa. Posle završene diskusije na inicijativu učesnika konferencije prikazan je i video snimak gde su im ukratko prikazani osnovni principi rada našeg programa.

Iva

Steva i Miloš

ПРОЛЕЋЕ
ДАНАС ЈЕ СТИГЛО ПРОЛЕЋЕ
21. МАРТА 2005. Г
ВОЋКЕ СУ ПРОЦВЕТАЛЕ.
НЕБО ЈЕ ПУНО ЗВЕЗДИЦА.
СУЊЕ СМЈА И НАПОЈУ ЈЕ ЛЕПО
ВРЕМЕ И ТРАВА СЕ ЗЕЛЕНИ.
ПОД ПРОЗОРОМ МИ ЦВРКАЈУ ПТИЦЕ.
ПОНЕКАД ПАДА КИША И ВЕТАР
ДУВА.

ЈАСМИНА СТЕВАНОВИЋ

Jovanović Danijela

ДРАГИ
ПРИНЧЕ
ДОЂИ
НА
БЕЛОМ
КАЊУ

ЈА ВОЛИМ ЗЧМУ. ВАЉАМО СЕ, ГРУДАМО СЕ.
ЈА ВОЛИМ ГЛЕДАТИ КРОЗ ПРОЗОР КАКО ПАДЉА
СНЕГ.
ЈА ПРАВИМ СНЕШКА БЕЛОЋА. ВОЛИМ ДА ДИРАМ СНЕГ.
ЈАСМИНА ДАНИЈЕЛА, СРЂАН СЕ ИГРАЈУ НА СНЕГ.

Sandra

Tanja

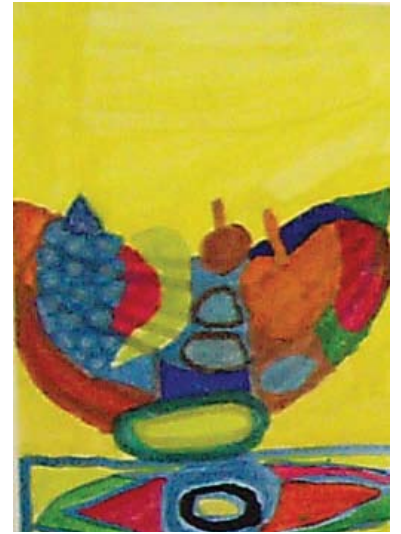
Tanja

Zorica

Vlada

Sladana

Milica (5,5 god.)

Milica, Mihajlo i Maja

Kako da se uključite u Društvo za pomoć osobama sa Down sindromom

Pristup članstvu Društva za pomoć osobama sa Down sindromom Srbije je slobodan svima koji imaju interesovanja za Down sindrom. Molimo Vas da ispunite ovaj obrazac, ukoliko želite da nam se pridružite i pošaljete ga na adresu:

Društvo za pomoć osobama sa Down sindromom
Šekspirova bb, 11000 Beograd
Žiro račun:
LHB Banka Beograd a.d.
dinarski račun: 260-0196780019350-48
devizni račun: 54010000-4117238850

IME _____

ADRESA _____

POŠT. BROJ _____

TELEFON _____

E-MAIL _____

- Ja sam osoba sa Down sindromom
- Ja sam roditelj – staratelj osobe sa Down sindromom
- Ja sam rođak osobe sa Down sindromom
- Ja sam profesionalac uključen u rad sa osobama sa Down sindromom
- Ja sam predstavnik organizacije (molimo Vas da navedete)
- _____
- Ostalo (molimo Vas da navedete)

Ako se prvi put učlanjujete označite

Ime člana porodice sa Down s.(samo ako je za objavljivanje)

Datum rođenja osobe _____

Molimo Vas da naznačite vrstu i visinu plaćanja članarine

- 100din. za osobe, parove i porodice
- Besplatno za osobe sa Down sindromom
- Besplatno za porodice sa beneficiranim plaćanjima
- Ja sam poreski obveznik – molim da mi se potvrdi plaćanje ove i budućih uplata
- dodatnih 30 din. za poštanske troškove slanja novina na Vašu adresu, na teritoriji Republike Srbije

Članarina se ne uplaćuje prve godine. Uplate vršiti preko računa.
Na ime gore navedenih uplata za 2006.god uplaćujem iznos od _____ din.

POTPIS _____

DATUM _____

Hvala Vam na učlanjenju u Društvo za pomoć osobama sa Down sindromom Srbije

*možete nam poslati i ispunjenu fotokopiju obrasca

Pozivamo Vas da nam šaljete Vaše radove, iskustva, savete i radove Vaše dece kako bi smo obogatili našu biblioteku i galeriju radova. Osim u okviru časopisa radove objavljujemo, u većem obimu, na našoj web prezentaciji www.downsindrom.org.yu.

Naša želja je da prikazemo što više različitih informacija koje mogu doprineti promeni stavova i edukaciji opšte populacije u odnosu sa osobama sa Down sindromom i koje će prikazati što više mogućnosti i veština osoba sa Down sindromom.

Radove šaljite na adresu Uredništva
za „Informator Down sindrom“
Jovana Stojisavljevića 23/5, 11080 Zemun
ili na e-mail
sumonja@yahoo.com

Sve Vaše priloge, radove i sugestije možete slati na sledeće načine:

- pisane, kucane ili odštampane pismom na adresu uredništva,

- u elektronskom obliku - svih formata napr.: *.doc, *.pdf, *.txt, *.jpg, *.gif, *.cdr, *.cpt, *.psd, *.indd, ... na neki od sledećih načina:

- *e-mail poštom
- *na CD/DVD-u
- *ili lično na USB-u.

Ukoliko ste u mogućnosti, molimo Vas da odštampane tekstove šaljete na latinici u ASCII kod-u radi lakšeg prepoznavanja teksta po skeniranju u slučajevima gde je to uputo uraditi.

Slike pošaljite odvojeno od teksta u rezoluciji 300dpi i CMYK režimu boja.

Svi radovi se čuvaju, a neobjavljeni će se naći u jednom od sledećih izdanja. Prostor za objavljivanje je ograničen, pa se izvinjavamo svima čiji radovi nisu objavljeni.

Uz sav poslati materijal molimo Vas da navedete svoje podatke, i to: ime, prezime, titulu, organizaciju (radnog mesta, vrtića, škole, doma, boravka i sl.), mesto, kontakt, datum kreiranja, tehniku rada (za slikarska dela ili kompozicije) i godine starosti za osobe sa DS.

Privatne podatke - adrese i kontakta ne objavljujemo.

Hvala Vam na razumevanju.

